

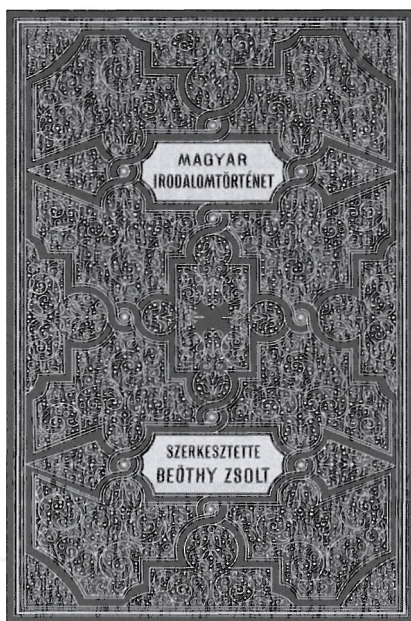
Magyar irodalomtörténet I-II

*Athenaeum Irodalmi és nyomdai R.-Társulat, 1906, 1907
(Hasonmás kiadás Babits Kiadó, 2006)*

„**F** élre, kishitűek, félrel nem vészelt el – / Élni fog nyelvében, élni művészettel, / Még soká e nemzet! / Föl, merész versenyre, kinek az istenség / Nyujtá dallamos ajk s honi hárfá kincsét! / Zengjen, aki zenghet.” – Arany János: Egressy Gábornak

„Az egészséges nemzetiségnek pedig egy főkísérője a' nemzeti nyelv, mert míg az fenmarad, a' nemzet is él, bár mi sinlődvé is sokszor – mint erről számos a' példa de ha az egyszer elnémul, akkor csak gyászfűzt terem a' hon, melly a' voltakéért szomoruan eregeti földre csüggeteg lombja-it.” – Széchenyi István: HITEL – Mit kell tenni 's min kell kezdeni.

Nagyjaink is oly sokszor hangsúlyozták: az anyanyelv a nemzeti identitás egyik legfontosabb támasza. Jól tudják ezt olyan többnemzetiségű államok vezetői is, ahol a kisebbségek erőltetett beolvasztására törekcszenek: ennek egyik fő eszközként az anyanyelvük megtartásában igyekeznek gátolni őket. A nyelv pedig élő, folyamatosan fejlődő rendszer, amelynek változik a szókincs, nem ritkán a meglévő szavak jelentése, hangulati értéke, olykor a nyelvtan szabályai, a kifejezésmódok – sőt, a

társadalom egyes rétegei, csoportjai gyakorta azzal is igyekeznek kifejezni az önazonosságukat, hogy kialakítják saját nyelvhasználatukat. A mindenkori nyelvet azoknak is tanulniuk kell, akik benne élnek. A tömegmédia eluralkodása előtt elsajátításának legfőbb forrásai, a környezettel való kommunikáció mellett az iskola, valamint az irodalom voltak, a kifinomultabb alkalmazásának tanításában pedig maga az iskola is az irodalomra támaszkodott, és támaszkodik ma is. Nyelvhaszná-

latában a tömegmédia – nyilvánvaló okok miatt – hajlik az egyszerűsítésre, és szintúgy arra, hogy a célközönségét annak nyelvi divattjai kritikátlan használatával ragadja meg. Így talán nem téves azt mondanunk, hogy a mondanivaló pontos és kellően árnyalt kifejezését jól szolgáló, kifinomult nyelvhasználat nélkülözhetetlen forrása ma is a szellemileg igényes irodalom, valamint annak megjelenései a médiában. Az irodalom tehát kétszeresen is a nemzet kincse: egyrészt a múlt- és a jelenbeli kultúrájának egyik legfőbb hordozójaként és megőrzőjeként, másrészt a nyelv tanítója- és fejlesztőjeként. Így a nemzeti irodalom történetének ismerete éppen úgy alapvető része a hon- és önismertetnek, mint a történelemé. Amint Beöthy a bevezetőjében mondja, a magyar irodalom nemzeti szellemünk tükre és fejlődésének, alakulásának magyarázója.

Az e két hatalmas kötetben megtestesülő áttekintés szellemi értékét, s szintúgy annak elismerését kétségbevonhatatlanul igazolja, hogy az első, 1895-ben befejeződött kiadás után alig több mint tíz évvel már a harmadik, bővített-frissített kiadása is megje-

lenhetett. Az első kiadás előszavában Beöthy elmondja, hogy a könyvet a téma 41 szakembere írta (köztük máig csillogó nagy neveket látunk), minden cikkét olyan, akinek az kifejezetten a szakterülete, s ez biztosítéka mind a mű alaposságának, mind megbízhatóságának. A gazdagon illusztrált, dúsan aranyozott kötésű könyv – a kiadó meghatározásával „képes díszmunka” – a kor legjobb hazai technikáját testesíti meg. Klasszikus szépségét maradéktalanul mutatja a Babits hasonmás kiadása. Így a hajdani kiadások aligha lehettek olcsók, s hogy mégis megjelenhettek, volt reájuk elegendő fizetőképes kereslet, szintén értékük egyértelmű bizonyítéka.

A sokszerzős műről Beöthy elismeri, hogy „az egyes cikkek terjedelmében, sőt némileg a felfogásban is mutatkoznak egyenlenségek, de az előnyök, amelyeket a munka épp ilyen módon készültének köszön, sokkal na-

gyobbak...”. Erről a harmadik kiadásról pedig a szerkesztők elmondják, hogy az összes régi cikket a tudományos kutatás újabb eredményeinek felhasználásával átjavították, hézagaikat kiegészítették, némelyiket egészen átdolgoztatták, és az anyagot új cikkekkel, tanulmányokkal bővítették. És fontos elmondanunk, hogy miközben ezek az írások tudományos alapossggal és igényességgel szólnak a tárgyukról, előadásmódjuk kellemesen gördülékeny és jól követhető, s a bennük olykor fel-felbukkanó régiesebb szóhasználat csak még érdekebbé ízt, hangulatot ad nekik.

Az áttekintés „a legrégebbi időktől” a kiegyezésig ível. A nagy fejezetei: Középkor és renaissance – Mondák és kódexek kora. A kezdeteket illetően tanulmányok szólnak a magyar nemzet őskoráról, a magyar nyelv eredetéről, a pogánykori költészetéről, a magyarságról az Árpádok korában, a legrégebbi nyelvemlékeinkről.

Megjegyzést érdemel, hogy a szigorúan vett irodalomtörténet mellett tanulmányok szólnak a népoktatásról, az egyetemi oktatásról, a képzőművészetéről, és a reneszánsz építészetéről is. / Vallási és nemzeti harcok kora – Protestáns kor; Antireformáció kora; Nemzetiellen kor. Néhány címszó innen: Az újkori iskolázás; Humanista hagyományok a XVI. században; A magyar jog és a Hármaskönyv; Pázmány és köre / Az irodalmi megújulás kora. Benne egyebek közt: A nyelvújítás története; A nemzeti játékszín története 1837-ig; Hírlapirodalmunk fejlődése. / A nemzeti irodalom kifejlődése. Reform-kor. Benne: A magyar politikai szónoklat Kossuth előtt. / A magyar irodalom szabadságharcunk lezajlása után. Benne: A magyar természettudományi irodalom fejlődése.

*Osman Péter
a közgazdaságtudomány
kandidátusa*

**A MARKETING
FORRADALOM
KEZDETÉT VETTE!**

WWW.REVISION.CO.HU

**REVISION
GUERRILLA MARKETING**